46. 1840.

LISSINGSCHE COURANT.

Donderdag **16 April.**

igave dezer Courant geschiedt des Dingsdags, Donderdags en Zaturdags. De prijs van het Abonnement, voor drie maanden, is *f* 2,25, en franco per post *f* 2,50. De Advertentien op ongezegeld papier te worden ingeleverd. Dezelve worden gerekend tegen 20 ct. de regel, uitgezonderd Huwelijks-, Geboorte- en Doodbekendmakingen, waarvan de prijs, van regels, is *f* 1,20, en voor iederen regel daarboven 20 ct.; behalve het, voor elke Advertentie, aan het Rijk verschuldigde Zegelregt van 35 ct. Bierven enz., franco.

Boekbeschouwing.

Bijdrage tot herziening der Grondwet, in Nederlandschen zin, door Mr. Groen van Prinsterer. Leiden, S. *en* J. Luchtmans, 1840.

(Vervolg en slot van onze vorige.)

Wij, de schrijver nog ten slotte omtrent eene ziging der grondwet zegt, die hij echter slechts ver verschiet als noodig en doelmatig schijnt willen voorstellen, zijne denkbeelden daaromtrent ben wij grootendeels reeds in den loop onzer ordeeling doen kennen, en kunnen dus hier korter , door de volgende punten slechts aan te stippen.

Dat hij de Staten-Generaal niet grondwettig wil pligten, om zich onafhankelijk te houden van *vincialen invloed*: — ook dáárom niet, vermits eene onmogelijkheid is.

wij stemmen hem dit volmondig toe, dat bij Noord-Braband en Limburg een *afzonderlyk uur* geven wil. Een Gouverneur denkelijk en rhoorige ambtenaren, welke *afzonderlyke* voorken ontvangen, ter handhaving, ontwikkeling passing der grondwet en de overige wetten, n eene afzonderlijke *wetgeving* spreekt de niet.

bij gebrek aan dit laatste, zouden wij in onderlijk *Bestuur* onoverkomelijke hindern en menigerlei oorzaak tot misnoegen zien. *Deze* bepaling der grondwet of der wet, zal voor rd-Braband en Limburg zóó, en voor de overige incien *anders* worden uitgelegd en toegepast. r dit op de meest vrijzinnige wijze geschiedt, men er genoegen mede hebben, doch niet dáár, eene min vrijzinnige toepassing plaats heeft. lond zal men vragen, is niet de grondwet, de voor alle ingezetenen dezelfde? Waarom is niet hier waarheid, wat ginds waarheid is? enz.

art. 176, zoo niet art. 182, ter meerdere ging van het Koninklijk gezag in dien zin n gewijzigd, dat de benoemingen voor de regke magt met geen of weinig uitzondering aan troon werd opgedragen.

waartegen wij voor ons dáárom bezwaar zouden omdat ook hier uitzigt op bevordering en hoobelooning alligt zou kunnen leiden tot vering van die zelfstandigheid en onpartijdigheid, inzonderheid bij de regtsmagt, als het bol- der burgerlijke regten en vrijheid, zoo onontlijk zijn.

eenige *blyvende* staatsinkomsten werden vast-, wier heffing, ook niet om de tien jaren, behoeven te worden geautoriseerd.

in ons N°. 37, van 26. Maart ll., hebben het hoogst onraadzame van het onbepaald vast- van 's Rijks inkomsten, zoo wij meenen over-, aangetoond. Deed men het slechts ten deele, een halve maatregel zijn, die het verlangde niet zou kunnen te weeg brengen.

hij art. 193 der grondwet alleen onveranderd llen laten, voor zoover » de openbare orde wordt, *op de Evangelische belydenis te* ," met andere woorden, zoo wij hem wel , voor zoover de Hervormde Kerk bij de tot nationale, tot Kerk van den Staat wordt Zoo neen, dan zou er dus verandering n in de volgende bepaling:

e openbare oefening van Godsdienst kan belemmerd, dan in gevalle dezelve de opende of veiligheid zou kunnen storen."

[dáár waar de Hervormde Kerk niet de den staat is,] zal dat artikel » *ter belemn onderdrukking van het Evangelie kunkken.*"

trouwen inderdaad op de kracht van het en op Hem die het bragt en tot het einde der wereld zal blijven beschermen, dat eene bepaling in eene grondwet, die deszelfs belijders *volkomen gelyk stelt* met die van andere, en aan de eerste geene magt geeft om de uitoefening der openbare uitoefening der laatste te belemmeren, zou kunnen strekken, » *ter belemmering en onderdrukking van datzelfde Evangelie!*"

En dit nog in een land, waar door verreweg de grootste meerderheid dat Evangelie beleden wordt.

Dit moet dus vrees zijn voor de belangen van een *Kerkgenootschap*: niet voor die *van het Evangelie*.

Dat voor de *Plaatselyke* en *Provinciale vertegenwoordiging* de herziening van sommige artikelen noodzakelijk, althans wenschelijk zijn kan.

Onze lezers kennen ons gevoelen op dit punt.

Dat vooral de inrigting der Staten-Generaal vatbaar is om aanmerkelijk verbeterd te worden; en dit wel met opzigt tot de *eerste* Kamer, welke *ook* gezegd wordt de natie te vertegenwoordigen, omdat hier een ligchaam van » een twintigtal Hofbeambten » en Ministers, door den Koning voor die eervolle » taak gecommitteerd, *de Natie verbeeldt*;" omdat » zij, als bolwerk daarentegen voor den troon, iets » meer zijn moet dan een tooneelscherm, dan een » bolwerk van papier, dan eene vergadering, wier » tusschenkomst men in rustige tijden eerbiedigt en » die, bij het ontwaken der driften, niet meer wordt » geteld."

Deze Kamer zou dan ook, bij eene herziening in den geest van den schrijver, gevaar loopen. [bladz. 103.]

» Met opzigt tot de *Tweede* Kamer zegt de schrijver, » dat zij tot de natie veel te weinig in wezenlijk » en blijvend verband staat. Er is dunkt hem middel » om in dit gebrek te voorzien. *Door het kiesregt » meer nationaal te doen zyn. Maar ook nog op » eene andere wys.*"

Dit laatste zou bestaan in het meer onder toezigt hunner lastgevers brengen der leden van de Staten-Generaal, dan dit, ten gevolge van art. 83 der grondwet, nu het geval is. Op welke wijze en in welken graad, wordt door den schrijver niet opgegeven, doch het is ons voorgekomen, dat de gronden voor deze zijne meening ernstige overweging verdienen.

Nog zouden, volgens den schrijver bij de herziening een aantal wijzigingen als behartigingswaardig in aanmerking kunnen komen, als:

Het vereenigen der Provincie Drenthe met eene andere. Vermindering van Geregtshoven en daartoe te brengen wijziging in art. 182. Openbaarheid der zittingen ook van de *Eerste* Kamer [zoo zij bleef bestaan,] en der Provinciale Staten. Het brengen van amandementen in de voorstellen van wet, en het afzonderlijk stemmen over ieder Hoofdstuk der Begrooting. Geene gedwongene Nationale Militie, maar vrijwillige werving en de inrigting der Schutterijen op eenen meer militairen voet.

Wij meenen alsnu onze lezers, naar ons vermogen met den inhoud van dit, in vele opzigten merkwaardige, geschrift te hebben bekend gemaakt.

Wij hebben, dit erkennen wij, veel van hun geduld gevergd. Nogtans, waar ons werk op sommige punten meer het karakter van een tegenschrift, dan van eene eenvoudige beoordeeling aannam, werd dit, zoo wij meenen, evenzeer door het gewigt der onderwerpen, als door het in andere opzigten verworven gezag van den schrijver, en onze aanvaarde verpligting, om de staatkundige begrippen en denkbeelden in Nederland, over de gewigtige zaken ook in deze brochure behandeld, te helpen ontwikkelen en verhelderen, genoegzaam geregtvaardigd.

De verdienstelijke schrijver houde ons overigens onze vrijmoedige beoordeeling ten goede, en zij overtuigd, dat wij, ook daar waar wij zeer met hem in gevoelen verschillen, niet eene eenige onedele bedoeling in hem hebben kunnen veronderstellen.

Zijn werk zal, inzonderheid wegens het zoo krachtig in het licht stellen der gebreken van ons staatsbestuur, en der oorzaken, welke ons in den hagchelijken toestand gebragt hebben, waarin wij ons bevinden, ook voor de geschiedenis eene blijvende waarde behouden; en konden niet *alle* door hem aangewezene middelen van herstel onze goedkeuring en bijval wegdragen, — onderscheidene zijn er nogtans, waarmede wij ons volkomen kunnen vereenigen, en die wij hopen, dat, bij het nader overwogen worden der voorgestelde wijzigingen in de grondwet, bij de Hooge Regering opmerking en ernstige overweging vinden zullen.

Wenschen der Natie, enz. Groningen bij J. J. Doesburg.

Was er immer een tijdstip, waarop de Nationale geest, met de haar eigendommelijke veerkracht ontwaakte uit de sluimering, waarin zij, door onderworpen geloof en blind vertrouwen, jaren lang als verzonken lag, het is voorzeker het tegenwoordige, waarin de kamp voor vrijheid en regt, met zooveel waardigheid gestreden wordt.

Onder de vele verlichten en vrijheidlievenden in onderscheidene gewesten des vaderlands, welke moedig dien edelen strijd begonnen, den schier uitgedoofden nationalen geest opwekten, voor ieder, die niet willens en wetens blind is, den sluijer opligtten, achter welken een, geheel naar bijzondere inzigten handelende, bestuur den benarden toestand des lands, jaren lang, wist te verbergen, de gebreken in de staatsregeling aanwezen aan welke dien toestand hoofdzakelijk moet geweten worden, en de middelen aan de hand gaven, om die gebreken, door *vrygevige en met de behoeften der natie overeenkomende instellingen* te herstellen, en het vaderland aan deszelfs vroegere welvaart te hergeven; — onder die velen, die, den banvloek der aristocratie tartende, daartoe op de meest gepaste wijze hunne pogingen aanwendden, en alzoo het vaderland aan zich verpligtten, mogen wij ook met volle regt den schrijver rangschikken van het door ons hierboven aangekondigde werk, welks eerste gedeelte is gewijd aan eene beschouwing van de *Wenschen der Natie.*

Als de zoodanige stelt de schrijver op den voorgrond:

I. Bepaling van de verantwoordelykheid der Ministers.

II. Afschaffing van het Amortisatie-Syndicaat.

III. Verbetering der Algemeene Rekenkamer.

Eene lang gewenschte algeheele *publiciteit* van onzen financiëlen toestand, alsmede eene volledige en duidelijke omschrijving, in de begrootingswetten, van de inkomsten en uitgaven van den staat, en bij gevolg ook in het jaarlijks verslag, dat door den Koning volgens art. 128 der grondwet aan de Staten-Generaal moet worden overgelegd, — een geregeld beheer en verantwoording der financiële middelen van onze overzeesche bezittingen, op den voet van die van het moederland zelve, en, bij zamentrekking van dat alles, de onmogelijkheid, dat door eenig hoofd van algemeen bestuur, straffeloos, door het willekeurig gebruik der geldmiddelen van den staat, op de bepalingen der grondwet inbreuk worde gemaakt, worden door den schrijver te regt aangemerkt, als zoo vele heilzame gevolgen te zullen wezen van eene *duidelyke bepaling of omschryving der Ministeriële verantwoordelykheid*, welker noodzakelijkheid ook wij vermeenen reeds meermalen, met zoo vele anderen, grondig en uit daadzaken bewezen te hebben, en die alleen door hen zal bestreden worden, die er belang bij hebben dat de sluijer niet worde opgeligt, onder welken nog menige onwettige financiële operatie, zoowel voor het oog der natie als voor dat der vertegenwoordiging, schijnt verborgen te liggen.

Het moet derhalven bij elken waren voorstander van de belangen zijns vaderlands een pijnlijk gevoel verwekken, te ontwaren dat de Regering, blij-

kens de onlangs aangebodene ontwerpen van wijziging der grondwet, op dit hoogst gewigtige punt *niet* aan de wenschen van het verlichte gedeelte der natie heeft willen toe geven, en wij zullen daarom elke poging toejuichen, die zal worden aangewend, om de Regering door billijke en grondige vertoogen terug te brengen van het verderfelijke stelsel van volharding en eenmaal aangenomene beginselen, die de ondervinding geleerd heeft, *in strijd te zyn met den geest des tyds.*

» Was er ooit," (zegt de schrijver) » eene staatkundige instelling *duister, geheimzinnig en ingewikkeld*, dan is deze *het Nederlandsche Syndicaat.*"

» Het was in 1822 dat deze *geheimzinnige instelling* tot stand kwam, en geschapen werd uit twee ligchamen: *'s Lands Amortisatie kas* en het *Syndicaat*, ten doel hebbende om een gedeelte der nationale schuld te amortiseren, uit de opbrengsten van de *domeinen en andere bezittingen*, welke haar werden toegewezen!"

» Het in de grondwet onbekende gedrogtelijke ligchaam bereikte spoedig eene hoogte en eene magt, dat het zich van de constitutie en van de vertegenwoordiging geheel onafhankelijk konde maken." (*meende te kunnen maken.*)

» Het won goudschatten, het werd rijk aan domeinen, effecten enz., en, in plaats dat die instelling aan publiciteit werd onderhevig gesteld, onttrok men dezelve, zelfs aan het onderzoek der Staten-Generaal, van welke de Regering echter jaarlijks eenige leden benoemde, die *onder eed van geheimhouding*, met eene commissie, de rekening moesten opnemen."

Ook wij beschouwden reeds lang deze instelling, die » *staat in den staat*," (ofschoon dan ook krachtens eene speciale wet, het aanzijn verkregen hebbende,) als geheel ongrondwettig; en waren hare handelingen en verrigtingen achttien jaren lang *duister, geheimzinnig en ingewikkeld*, het is ons *thans* geopenbaard, dat hare winst aan goudschatten, haar rijkdom aan Domeinen, Effecten enz. bij slot van rekening de Natie op een *jaarlyksch te kort van ruim vier millioen* zal te staan komen.

Wij begrijpen niet op welken grond aan Leden van de Staten-Generaal, belast met het opnemen der rekening van eene Instelling, welker middelen, ofschoon afzonderlijk beheerd en aan een grondwettig toezigt onttrokken, nogtans moeten beschouwd worden *aan den Staat* en bij gevolg *aan de natie* te behooren, een *eed van geheimhouding* opgelegd en zij alzoo zouden verpligt zijn kunnen worden om tot de instandhouding mede te werken van eene instelling, welke zulke verderfelijke resultaten heeft opgeleverd; het moest hun toch, dunkt ons, reeds lang, uit de opneming der rekeningen gebleken zijn, dat die instelling *of* niet beantwoordde aan het oogmerk, *of* niet opleverde de resultaten, welke men daarvan, in het algemeen belang, verwachtte, en dat derhalve de Staten-Generaal, waarvan zij deel maakten, misleid werden, toen, zoo als den schrijver zegt: » telkens wanneer zij publiciteit omtrent dat vreemdsoortig ligchaam verlangden, de Minister van Financiën, van hetzelve de schoone schilderij ophing; deze zelfde instelling hemelhoog verhief, en verzekerde, dat zij in den bloeijendsten toestand bleef verkeeren en de schatkist onbegrijpelijke voordeelen bezorgde;" — en hoe kon dan hun stilzwijgen, bij zoodanige belangrijke aangelegenheid, *als een gevolg van den hen opgelegden eed van geheimhouding*, in overeenstemming worden gebragt *met den eed, dien zy, by de aanvaarding hunner waardigheid, hebben afgelegd?*

Wij verheugen ons, dat de Regering van hare zijde tot de verlangde afschaffing dezer, zoo hoog verhevene doch bij ondervindingen zulke wrange vruchten (*een déficit namelyk van tachtig millioen*) dragende instelling is toegetreden, doch wij hopen tevens, dat eene openhartige mededeeling van hare verrigtingen en uitkomsten, waardoor wij verstaan, *eene gedétailleerde verantwoording van alle hare openbare en geheime inkomsten en uitgaven*; daaronder dus ook begrepen de belooning, die *casu quo*, onder welken titel ook mogt genoten zijn door die leden der Staten-Generaal, die met de commissie zijn vereerd geworden om *onder geheimhouding* jaarlijks hare rekening op te nemen, een voldoend licht zal verspreiden over hare *achttien jaren lang* volgehoudene geheimzinnige handeling, opdat dan daaruit ook zoude kunnen worden beoordeeld, in hoe ver zij, die met het opnemen der rekeningen belast zijn geweest, en zich, (volgens den schrijver,) de oplegging van een *eed van geheimhouding* hebben laten welgevallen, *in hunne hoedanigheid van afgevaardigden ter kamer van de Staten-Generaal*, naar pligt en geweten hebben gehandeld.

» De algemeene rekenkamer," (zegt de schrijver) » is eene grondwettelijke instelling, doch welke tot nog toe in geenen deele aan hare bestemming beantwoordde. Zij behoorde zoodanig te zijn, dat alles wat er in en uit de schatkist gaat, door haar naauwkeurig werd opgeteekend en verantwoord: dat zij dus eene exacte contrôle hield van den toestand onzer Financiën."

Dat de Rekenkamer geenszins is wat zij, naar ons inzien behoorde te wezen, en dat hare operatiën, tot dus verre, bijna uitsluitend *materiëel* schijnen te zijn geweest, zal wel geen verder betoog behoeven; maar is dat niet toe te schrijven aan de gebrekkige omschrijving van haren werkkring in de grondwet zelve? Het is toch niet genoeg dat, zoo als de schrijver zegt: » *alles wat er in en uit de schatkist gaat door haar naauwkeurig worde opgeteekend;*" dit is in de daad niets anders dan eene materiële operatie welke de Rekenkamer zoude herscheppen in *een algemeen bureau van verificatie van* WERKELIJK GEDANE UITGAVEN. Behoort zij integendeel niet te zorgen, dat er niets uit de schatkist ga, dan op eene wettige wijze, of met andere woorden: *alle uitgaven die niet wettig zyn toegestemd*, af te wijzen?

Het is ons niet bewust, dat Hare attributen bij eene speciale wet, waarvan art. 202 der grondwet spreekt, geregeld en bepaald zijn; in allen gevalle schijnt uit de ondervinding te moeten afgeleid worden, dat de Rekenkamer de magt niet heeft waarmede zij, volgens het oordeel van den schrijver en ook naar ons gevoelen, behoorde bekleed te zijn, om eene voldoende zekerheid voor de natie op te leveren, en wij zijn het derhalve met den schrijver volkomen eens, dat deze instelling behoort verbeterd te worden. (*Het vervolg hierna.*)

Gevoelens van den Gedeputeerde CARNÉ *over de zamenstelling van de Kamer der Pairs in Frankrijk.*

Men zal zich herinneren, dat, voor eenigen tijd, het *Handelsblad* het gevoelen van dezen Gedeputeerde aanhaalde, als bewijs hoe ongunstig men nu ook reeds in dat land over de regtstreeksche verkiezingen begint te denken, als minder het gevolg opleverende van *de publieke opinie uit te drukken*, dan wel van op dezelve *invloed uit te oefenen.*

Diezelfde Gedeputeerde oordeelt intusschen zelfs *verkiezingen* voor de Kamer der Pairs, met afschaffing van het uitsluitend koninklijke regt tot benoeming van de Leden dezer Kamer, voor het toekomstig geluk van Frankrijk noodzakelijk.

In zijnen derden brief, aan een Engelsch Lid van het huis der gemeente gerigt, geplaatst in de *Revue des Revues*, voor October 1839, zegt hij (bladz. 155)

» De invoering van het beginsel der verkiezing, bij de zamenstelling der hoogste kamer, schijnt dus de oplossing te moeten zijn van het vraagstuk. Ik bewonder geenszins de verkiezing op zichzelve als eene onfeilbare openbaring der hoogste wijsheid. Ik weet dat de wetgevers der oudheid haar nog voor blinder hielden dan het noodlot. Maar ik behoor ook niet tot diegenen die, bij den aanblik der bezwaren, aan dit stelsel onafscheidelijk verbonden, uitroepen, dat het reeds genoeg is, hetzelve te bezitten in het *Paleis der Bourbons* [waar de afgevaardigden hunne zittingen houden,] zonder het nog in te voeren in het *Luxemburg*," [waar zich de vergaderzaal der Pairs bevindt.]

» Zulk eene redenering schijnt mij toe even gegrond te zijn als die van FERDINAND VII, toen deze vorst onder de constitutie van Cadix, uitgenoodigd, om zich in het voordeel te verklaren van de partij der dubbele-kamer-gezinden, ten antwoord gaf, dat ééne kamer reeds meer dan te veel was, en hij er geene twee begeerde.

» Wie ziet niet in, dat, zoo ooit de verkiezing geroepen wordt, om het politieke leven, nu in den boezem pairie uitgedoofd, op te wekken, dit juist zijn zal, door langs *dezen* weg de krachten te matigen van die kamer, welke voor het tegenwoordige alléén dit door den volkszin geheiligd voorregt geniet; en dat het in den grond der zaak minder betreft de vermeerdering der kracht van *dit* beginsel, dan wel om dezelve op eene meer gelijkmatige, en daardoor minder gevaarlijke wijze *te oordeelen.*"

Onzes erachtens bevatten deze weinige woorden veel wijsheid. De koninklijke magt moet, vooral in tijden van spanning, van verdeeldheid en partijschap, een ligchaam in den staat vinden, waarop zij veilig steunen kan, hetwelk tegen over de natie den hoogst mogelijken trap van waardigheid, van vertrouwen, van talent, van zedelijken en materiëlen invloed bezit. Zoo iets wordt nogtans niet bezeten bij eene kamer, van welke de Heer GROEN VAN PRINSTERER teregt gezegd heeft, dat zij, hier te lande, bestaat uit een twintigtal Ministers en H beambten.

Men sla nu eens na, wat de Heer ROEST v LIMBURG hieromtrent voor *ons* land heeft voor steld, en oordeele dan, of *dit* niet in de vol menste harmonie staat met hetgeen deze, door *Handelsblad* zoo hoog geroemde, Gedeputee CARNÉ, voor het toekomstig geluk van het con tutionele Frankrijk dienstig en noodzakelijk geo deeld heeft.

Het is waar, hij wil de Kamer der Pairs zich ven doen aanvullen: maar zijn beginsel is: de schaffing van het uitsluitend regt tot benoeming leden, — *door den Vorst*, het *imposeren* aan Natie, juist door het bij haar als geheiligd schouwde *regt der verkiezing*; en wie zal du ontkennen, dat het kiesregt, door den Heer R VAN LIMBURG voor de Eerste Kamer voorgesteld, inposant voor de Natie zijn moet, dan zelfs door den Heer CARNÉ in bedenking gegeven?

De Catholijke Nederlandsche Ste m.m

De Tolk der Vrijheid.

Wij hebben beide deze bladen van 11. d maand voor ons liggen, en wij moeten het erk nen, na de lezing derzelve, schudde ons het hoo en wij vroegen: waar moet dit heen?

Na onze beoordeeling van het werk des He GROEN VAN PRINSTERER, en onze beginselen d geopenbaard, welke wij nimmer hopen te zullen zaken, zal men ons, zoo wij hopen, niet van verdraagzaamheid jegens belijders van eene an geloofsbelijdenis dan de onze verdacht kunnen houd

Wij meenen daarentegen geregtigd te zijn, hen, welke vermeenen, in de tegenwoordige oog blikken de hartstogten in het Godsdienstige te m ten opwekken; oproepingen te doen aan *geloof genooten*; de alarmklok te luiden, als bestond dadelijk en wezenlijk gevaar, — te waarschuwe dat hiertoe wezenlijk geene noodzakelijkheid besta Dat, wat de vrijheid van Godsdienst en onderw betreft, de Protestanten, zoowel als de Catholijk hieromtrent zekerheid, grondwettelijke zekerh verlangen, niet verder beperkt, dan zulks volstr noodzakelijk is, om de orde, de rust in den te kunnen bandhaven, en misdadige uitspatt bij welk kerkgenootschap het ook zijn mog kunnen te keer gaan.

Tot *dit* doel, tot het staatkundig geluk, Godsdienstige vrijheid, van *al* onze landgenoot willen wij ons gaarne vereenigen met allen, ons daartoe de hand willen reiken.

Onverzettelijk zullen wij nogtans zijn in de b strijding van hen, welke wij mogten bevroed zich ten doel te stellen, de gemoederen in vaderland, door Godsdienst-twist, te verdeelen, door dit middel, van welke zijde ook, een o wigt te erlangen op andersdenkenden.

Wien de Godsdienstige verdraagzaamheid in land *ondragelyk* is, hij verlate hetzelve, en w voor hetzelve niet tot een' vloek, door de z van tweedragt uit te strooijen en het aanwe geluk te vernietigen.

Wij danken daarom nog de *Catholyke Stemm* dat zij ons verzekeren: » Wij zullen ons wach » van op de hartstogten der menigte, wier de » wijze ons lang genoeg bekend was, te werk » wij zullen *geene* alarmklokken luiden, wij zu » de vijanden onzer Godsdienstvrijheid *tracht* » *overtuigen*, dat wij regt hebben, om de » heid van Godsdienst en onderwijs te eisch » maar wij zullen hen niet noodeloos verbitte » en ons vooral wachten van alles, wat verdeeld » onder de Catholijken zou kunnen te weeg b » gen." [Wij hopen, dat die wensch zich tot *landgenooten* in het algemeen bij den schrijver dit artikel zal hebben uitgestrekt.]

Hoezeer steken bij zulke bedoelingen af die den *Noordbrabander!* welke wel degelijk de ala klok luidt, als ware het R.-C. geloof dadelijk gevaar, en gewetensdwang aan de orde van den

Geduld, geduld! nog maar een weinigje ged roepen wij ook onzen R.-C. landgenooten toe.

Verbitter noch Uzelven, noch anderen. De re ring zal *moeten* inzien, dat het eindelijk tijd worden is, aan billijke verlangens het oor te nen; dat er geen langer uitstel mogelijk is, *ware* vrijheid in Nederland te doen heerschen, de gemoederen daardoor algemeen te bevredigen wil zij niet alles op het spel zetten.

Aan den *Tolk der Vryheid* moeten wij zegge en hij heeft ons daartoe het regt gegeven, — wij geenszins dienstig achten voor het algem welzijn, — den persoon des Konings bij voorb te gispen, waar het *algemeene* gebreken in regerings-stelsel betreft.

zal steeds genoeg zijn, daarbij de *regering* ...emen, om een waarheidlievend Vorst te doen ...len, hoe groot *Zyn* aandeel is in de afge... wordende maatregelen of beginselen. Wie ...derland zijn vaderland lief heeft, mag er vooral aan medewerken, den eerbied voor het Konink... gezag, of voor den persoon des Konings te ...inderen. Wie *ware* vrijheid voorstaat, zal het ... der wetten voorstaan, en zal bij gevolg het ge... waaraan de handhaving en uitvoering dier wetten opgedragen, den meest mogelijken steun verleenen. Wij streven gezamenlijk naar eene Ministeriële ...antwoordelijk *in de eigenlyke beteekenis.*

Laat ons, in afwachting derzelve, in afwachting ...daar, waar de wetten voortaan niet gehand... of waar zij geschonden worden, en voor de ... een wettig middel van verhaal bestaan zal, ...dels een onverantwoordelijk gezag eerbiedigen; ...an de verbetering van ons staatsgebouw ar...ende, wachten wij ons, zoo lang er middel en ...op is, eene voorafgaande algeheele slooping vóór ...komen, aan de vernieling of ondermijning van ...elfs grondvesten de hand te slaan.

Nieuwstijdingen.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 10. April. Men meldt uit Na...els dd. 28. Maart: Het weder is sedert het be...in dezer maand nog verslecht; het is bij ons ge...eel winter; hetgene alhier hoogst zeldzaam is, is ...at het 2 dagen achter elkander heeft gesneeuwd. ...midden van deze sneeuwvlokken, hadden wij ...oren een geweldig onweder, waarbij de bliksem ... koepel van *St. Maria di Porte Salvo* in tweeën ...oeg, de geheele inwendige marmerbekleeding der ...erk vernielde en al het zilver en metaal, als ook ...en der klokken smolt. In een nabijgelegen huis ...loeg zij de balkon aan stuk, verbrijzelde eenige ...onderden glasruiten en wierp sommige personen ...egen den grond, zonder hen echter te dooden. De ...chade in de kerk wordt op 10,000 dukaten of 50,000 ... berekend. Gelukkig was de kerk ledig. Het was ...rijdag; was de slag een uur vroeger gevallen, zoo ...dden misschien eenige honderden menschen hun ...af in de kerk gevonden.

— In den nacht van den 6. dezer hebben moed...en te Hannover voor het huis van den sena...Meyer een buitengewoon groote granaat gelegd ...gestoken. De uitbarsting was zoo hevig, dat in dien omtrek al de lantarens uitgeslagen en al de ...sters in het genoemd huis verbrijzeld zijn. De ...ders van dezen moedwil zijn niet ontdekt ge...orden.

— De Staatsraad van Walliserland heeft, onder ...agteekening van den 3. dezer, aan het Voorzit...tend Kantonsbestuur een brief gerigt, waarbij ken...is wordt gegeven dat de vijandelijkheden in ge...noemd Kanton geheel hebben opgehouden, nadat de Opper-Wallisers, zich uit al hunne stellingen verdreven ziende, de wapenen nedergelegd hebben en naar hunne haardsteden teruggekeerd zijn. Verder belooft de Staatsraad, zorg te zullen dragen dat de orde in dat gedeelte van het Kanton her...steld worde, en verzoekt ernstig, dat er geene bondgenootschappelijke interventie plaats grijpe.

— *Mehemed*-Ali heeft thans de geheele beman...ning der Turksche vloot te Alexandrie ontscheept en maakt daarvan linieregementen, welke hij naar Damanhour aan de Delta zendt, alwaar het geheele Egyptische leger verzameld is om des noods geweld met geweld te keeren. Dit leger zal 100 tot 120 duizend man sterk zijn. Men zegt dat de onder...koning insgelijks 40 duizend man Beduïnen gevraagd heeft; men gelooft echter niet dat de hoofden der stammen er in bewilligen zullen om zich in in zijne handen over te leveren.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 11. April. Men meent teekenen ... bespeuren, dat de Heer *Thiers* niet in alles aan ... Engelsche regering te wille zal zijn; dit schijnt ...onderheid het geval met de Oostersche strijdvraag ...zullen wezen. De bladen zijner partij geven zulks ...kennen, en men uit reeds het vermoeden, dat ... Londensche conferentie tot eene verdeeling van ...kije overhelt. Onze nieuwe ambassadeur, de ... *Guizot*, moet met betrekking tot dit onder...werp zeer uitvoerige instructiën bekomen hebben.

— Uit Auch schrijft men van den 6. dezer, dat ...den vorigen dag ongeregeldheden op de markt ...en plaats gehad, ter oorzake van de hooge ...n der granen. Door de waakzaamheid der ... zijn de gemoederen echter bedaard. Ook ...eret was men hierover ontevreden.

— Men schrijft uit Havre van den 9 April. Er ... te Lillebonne groote onlusten plaats gehad. ...n avond heeft de onder-prefect depêches uit die stad ontvangen, waarop hij heden morgen, vergezeld van den regter van instructie en den Luitenant der gendarmerie, derwaarts is vertrokken; om middernacht was reeds een detachement grenadiers, voorzien van patronen, naar Lillebonne op weg, en er zijn bevelen gegeven, dat alle brigades van de gendarmerie der omliggende plaatsen dadelijk naar die stad moeten oprukken.

— De Maarschalk *Gérard* is benoemd tot opperbevelhebber der nationale garden van Parijs; de Generaal *Jacqueminot* tot chef van den staf, enz.

— Gisteren namiddag ten drie ure zijn de Hertogen van *Orléans* en van *Aumale* van Toulon naar Algiers vertrokken. De reserve-vloot, onder de bevelen van den Admiraal *Rosamel*, moet gelijktijdig met de Prinsen onder zeil gaan.

— Sedert de dobbelhuizen gesloten zijn, wordt hier in sommige bijzondere gezelschappen buitengewoon hoog gespeeld. Zoo heeft dezer dagen eene partij bouillotte in zeker huis plaats gehad, waarbij de spelers alle gemaskerd waren en een hunner niet minder dan driemaal honderd en twintigduizend francs heeft gewonnen.

— Het grootste linieschip de *Friedland*, voor honderd zes en twintig stukken geboord, dat in 1811 te Cherburg op stapel gezet werd, is eindelijk afgeloopen.

— Zaturdag ll. is te Havre voor de 2e maal ten tooneele gevoerd: *Le Naufrage de la Méduse*. Een matroos, die dit stuk zag, was daarbij zoo getroffen, dat hij den schouwburg moest verlaten; hij is sedert dien tijd zinneloos geworden, en gelooft, dat hij elk oogenblik zal verdrinken.

— De berigten, dat de infant Don *Louis*, zoon van Don *Carlos*, uit Saltzbourg was verdwenen, zijn heden bevestigd, en, volgens de *Mémorial des Pyrenées*, zou bij in Baskie bij de opstandelingen zijn aangekomen. Men heeft echter vele andere Carlistische vlugtelingen op de grenzen gearresteerd.

— Twee bataillons Carlisten van Arragon zijn den 6e te Pitrarque door Kolonel *Zurbano* verrast en grootendeels vernield; 419 man, zoo officieren als soldaten, zijn gevangen.

NEDERLANDEN.

's GRAVENHAGE, den 12. April. Bij besluit van den 4. dezer heeft Z. M. buiten werking gesteld Hoogstdeszelfs besluit van den 30 Julij 1836, bepalingen behelzende nopens het overplaatsen bij het leger in Nederlandsch Indië van hier te Lande dienende hoofd- en andere officieren, die daartoe de vereischte hoedanigheid hebben, en het doen terugkeeren uit Indië van zoodanige hoofd- en andere officieren, die, ten gevolge van verzwakking of om andere redenen, voor de active dienst aldaar het minst geschikt geoordeeld worden. Z. M. heeft daarbij tevens bepaald, dat de officieren van het Indisch leger, welke zich hier te Lande ter beschikking van het Departement van Koloniën bevinden, alsnu weder naar Oost-Indie zullen worden teruggezonden, om aldaar hunne plaatsen in de gelederen te hernemen, voor zoover hunne gezondheid of andere oorzaken daartegen geene beletselen opleveren.

— Naar men verneemt, heeft Z. K. H. de Prins *van Oranje*, in Hoogstdeszelfs hoedanigheid van Kolonel-Generaal der Schutterij, het sort aangetrokken der Officieren van de mobiele Schutterij, welke alsnog buiten eenig middel van bestaan zijn, ten gevolge der bij Z. K. H. ingediende vertogen; men zegt, dat Hoogstdenzelve te dezer zake zich tot Z. M. vervoegd heeft, zoodat van wege den Koning eenen kabinetsbrief is geschreven aan de Hoofden der verschillende Departementen van algemeen bestuur, om bij voorkomende gelegenheid zoodanige Officieren op de gewone voordragten van personen ter vervulling van ambten en bedieningen in aanmerking te brengen.

— De bevolking van Nederland bedroeg den 1 Januarij 1840: 2,859,111, als N. Braband 378,437; Gelderland 344,497, N. Holland 443,334; Z. Holland 526,020; Zeeland 151,381; Utrecht 145,132; Vriesland 227,859; Overrijsel 197,694; Groningen 175,651; Drenthe 72,184; en Limburg 196,622.

— Een berigt uit Raalte van het laatst der vorige maand luidt als volgt:

Voor eenige dagen ontving de Heer *Roseboom*, postmeester, logement- en societeithouder alhier, aanschrijving om tegen den volgenden voormiddag een vier- en een tweespan in gereedheid te houden, ten dienste eener hooge personaadje die incognito reisde. Zulks met zekere verwondering te kennen gevende aan een lid der societeit, fluisterde deze hem in 't oor, dat het niemand anders was dan de Gravinne *d'Oultremont*, 's Konings aanstaande echtgenoot; maar ried hem dit stipt geheim te houden. Wat er na het vernemen van dit geheim in het gemoed des postmeesters omging, en hoe lang het een geheim bleef, waagt niemand hier te beslissen. Zooveel is zeker dat den volgenden morgen eene groote schare de komst der doorluchtige vreemdelinge langs den weg verbeidde. Velen hadden hunne beste plunje aangedaan, en over het algemeen was eene blijgeestige stemming op de aangezigten te lezen. Na een paar uren ongeduldig op en neêr drentelens, kreeg men de rijtuigen in het gezigt, en kort daarop waren dezelve door nieuwsgierigen omgeven. Alles drong om strijd voor het postbuis, om een blik der veel besprokene dame op te vangen, of de zomen van haar kleed aan te raken.

Het gezelschap was merkbaar uiterst verbaasd op 't zien van zulk eene zaamgeschoolde menigte van welgekleede dorpelingen, die hunne eerbiedige vreugde op allerlei wijze, sommigen door knielen, anderen door 't slaan van een flikker, aan den dag legden. Het vreemde gezelschap boog en groette op 't minzaamst, en strooide voor het afstappen, tot erkentenis der betoonde belangstelling eene menigte dunne boekjes uit het portier, welke met gretigheid werden ontvangen, en in de eerste aandrift voor 25, 30 en meer centen verkocht werden aan degenen die wat ver af stonden.

Na 't verwisselen der paarden ging de reis, onder stichtelijke hozanna's verder.

Al spoedig kreeg nu ook onze pastoor, een der verspreidde traktaatjes in handen; doch reeds op 't lezen van den titel schudde Zijn Eerw. het hoofd, want het was eene Nederduitsche vertaling van den katechismus der kwakers, vol van de stijfste orthodoxie, die men zich verbeelden kan, en de gewaande bruid was niemand anders den Mistress *Fry*.

(*Kamper Courant.*)

— Mlle. *Taglioni*, welke zich thans te Petersburg bevindt, heeft eene slede met vier prachtige paarden bespannen en eenen gebaarden Russischen koetsier ten geschenke bekomen, die uitsluitend is bestemd om de kunstenares naar de repetitiën en de voorstellingen in den schouwburg te brengen. De slede heeft een bronzen beeld voorop, Mlle *Taglioni* in den dans *la Gitana* voorstellende; is versierd met het kostbaarste zadelbont en de paarden hebben op de dekkleeden een getal van meer dan 2000 zilveren schellen. De gansche bevolking van Petersburg stroomt te zamen, wanneer dit liefelijk klinkende schellen-geluid wordt gehoord, en een ieder bewondert de prachtige slede.

Wij deelen hier onzen lezers het aan Zijne Majesteit onzen Koning gerigte adres mede, door een honderdtal Ingezetenen uit Winschoten onderteekend.

Aan Z. M. den KONING DER NEDERLANDEN, *Groothertog van Luxemburg enz. enz. enz.*

SIRE!

De ondergeteekende landgebruikers en ingezetenen, behoorende tot den burgerstand in het arrondissement Winschoten, provincie Groningen, gezien hebbende U. M. boodschap aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal, betrekkelijk wijzigingen in de grondwet, voor het Koningrijk der Nederlanden, nemen bij dezen de vrijheid, om over deze belangrijke zaak hunne dierbaarste wenschen voor U. M. troon neder te leggen.

In de bedoelde boodschap wordt gezegd, dat de Nederlanders te veel aan hunne oude instellingen zouden gehecht zijn, om deswege meer belangrijke, dan de voorgestelde wijzigingen te wenschen.

Werkelijk bestaan er vele verschijnselen, welke aanleidingen geven tot zulke beschouwingen, betrekkelijk de wenschen des publieks in Nederland over deszelfs staatkundige aangelegenheden; doch suppliauten houden zich overtuigd, dat zulke slechts schijnbaar, niet wezenlijk aldus bestaat.

Onder deze verschijnselen behooren: dat hier vroeger de aandacht, misschien minder dat wel elders door zaken, aangelegenheden van den staat betreffende, werd bezig gehouden, zoodat zich daarover, betrekkelijk, weinigen uitgelaten hebben; dat de dagbladen, welke in naburige Staten, veelal de organen zijn van de wenschen des volks, hier op enkele uitzonderingen na, zich steeds afhankelijk gevoelden, het zij van land- provinciale- of stedelijke besturen, waardoor zij dus niet de tolken waren van de wenschen en inzigten der natie, maar steeds gevoelens uitdrukten, zoo als hun voorkwam dat best strookten met den wil des Gouvernements en van opgenoemde besturen.

Eindelijk waren ook onze vertegenwoordigers de tolken der natie niet, maar slechts, hetgeen uit den aard der zaak, uit het bestaande middelijke verkiezingstelsel moest voortvloeijen, van sommige aanzienlijken van den adel, hetzij dan door geboorte, rijkdom of stand. —

Het waren deze verschijnselen, Sire! welke ligt tot dergelijke denkbeelden aanleiding konden geven;

doch zoo als supplianten gezegd hebben, dit is slechts schijnbaar, niet wezenlijk het geval. —

Hoewel het een kenmerk van het Nederlandsch volkskarakter uitmaakt, dat het, betrekkelijk zijn wenschen en begeeren minder gedruisch veroorzaakt, dan wel elders het geval mag zijn, zoo zijn ondergeteekenden daarvan echter overtuigd, dat de stille wenschen van vele denkenden en weldenkenden in den lande, zich thans daarheen strekken, dat er belangrijke veranderingen in de grondwet mogen worden bewerkstelligd en dat dezelve leiden mogen tot vrijzinniger instellingen in onze staatshouding, waarbij de gansche natie en in 't bijzonder de achtbare burger- en middenstand meer invloed mogt bekomen, vooral op de wetgevende magt. —

Doch die wenschen, ofschoon misschien nog niet rijp genoeg om zich overal naar buiten genoegzaam te openbaren, worden toch allengs sterker en levendiger uitgedrukt, zij winnen meer en meer veld, gelijk men, zoo in het maatschappelijk verkeer als in sommige onafhankelijke dagbladen en andere schriften van politieken aard, alsmede uit de graagte waarmede dergelijke geschriften gelezen of als 't ware verslonden worden, opmaken kan. —

Met warme belangstelling haken ook de ondergeteekenden naar deze veranderingen in hunne instellingen. Zij wenschen dezelve Sire! uit liefde voor hunnen Koning; uit liefde voor hun Vaderland! En daarom zullen zij zoo vrij zijn om, hoewel met die nederige bescheidenheid, welke hun in dezen betaamd, echter rondelijk hunne wenschen uit te drukken, terwijl zij vertrouwen dat U. M. dit, bij het hooge belang, hetwelk hun deze zaak inboezemt, niet wraken, maar daaraan veeleer hoogstdeszelfs goedkeuring en welgevallen hechten zal. —

Uit liefde voor hunnen Koning, hebben supplianten gezegd, haakten zij naar vernieuwde instellingen, waardoor het volk, vooral het meer beschaafde gedeelte, hoewel juist niet tot de aanzienlijksten behoorende, grooteren invloed op het landsbestuur konde uitoefenen. Zij wenschen dit daarom, dat de natie zwaarwigtige verantwoording, voor het welzijn des vaderlands, mede zoude helpen dragen, zoodat er in geen geval redenen tot ontevredenheid zouden kunnen oprijzen, en dat de troon in Nederland vast zoude staan onder alle wisselingen van tijden en omstandigheden. — Zij wenschen dit uit liefde voor hun vaderland, opdat de volksgeest, welke, ten gevolge der bestaande instellingen al te veel verloren is gegaan, herleve en aanwakkere; opdat de instellingen daartoe weldadig mogen medewerken, opdat den Nederlanders over het algemeen meer belangstelling voor het staatkundig belang des vaderlands worde ingeboezemd, en opdat die geestkracht moge aangewakkerd en versterkt worden, waardoor de mensch, uit belanglooze liefde tot het vaderland gedreven, in staat is, om, daar het gevorderd mogt worden, ten algemeenen nutte, eigene inzigten en belangen te verloochenen en op te offeren.

Eene dusdanige kracht behoorde, gelijk supplianten vermeenen, door de grondwet te worden veroorzaakt, doch zal zij dit, zoo moet zij de natie, binnen behoorlijke grenzen, aandeel verleenen in zaken, het landbestuur betreffende. —

Frankrijk, Noord-Amerika en eenige Duitsche staten zouden wij tot gunstige voorbeelden kunnen aanvoeren. — Sommige van die staatsregelingen zijn veelligt nog te jong om op derzelver resultaten voldoende te kunnen bouwen. — Engeland kan echter in dezen tot een beproefd voorbeeld verstrekken; dáár heerscht orde en veêrkracht, welvaart en bloei, dáár staat de troon onwrikbaar vast, welke veranderingen tijd en lot ook mogen daarstellen! —

Supplianten verbeelden zich echter niet, dat zij bij U. M. in dezen nieuwe denkbeelden en oogpunten zouden kunnen opwekken. Zij hadden zich slechts ten doel gesteld om hunne wenschen open te leggen en eerbiedig om derzelver vervulling te verzoeken; waarom zij meenden dit een en ander eerst te moeten aanstippen en vooraf te laten gaan. —

Zij hebben zich bij de ophanden zijnde wijzigingen in de grondwet daartoe te meer gedrongen gevoeld, om dat hier de wenschen der natie, wegens voren vermelde oorzaken minder publiek worden, dan wel elders het geval is, betwelk den schijn heeft doen geboren worden, dat zij te veel aan hare oude instellingen gehecht zoude zijn, om den wensch naar hervormingen in de staatshuishouding toegang te verleenen.

In de vaste overtuiging dat Ur. Ms. belangstelling, in het welzijn des vaderlands, geen offer te groot zoude zijn, en dat zij gaarne billijke wenschen zal willen te gemoet komen van een volk dat, op den eersten klank van „*te wapen!*" als een eenig man naar de grenzen trok, om dezelve met mannelijken arm te verdedigen, dat tot welzijn des vaderlands zich zoo vele andere opofferingen getroosten wilde, — dit Sire! vertrouwen supplianten en daarom verzoeken zij eerbiedig dat het U. M. goedgunstig moge behagen, om, in overleg met de Staten-Generaal, bepalingen in de grondwet vast te stellen waaruit volgen:

1.) Regtstreeksche verkiezingen voor de leden van stedelijke- en gemeentebesturen, door daartoe stemgeregtigden met de aftreding, herkiezing of verwisseling van die leden, om eenen behoorlijk te bepalen tijd, met dien verstande echter dat voor den uitgevallen burgemeester, door het gemeentebestuur drie candidaten worden benoemd en aan Z. M. den Koning opgezonden om daaruit den burgemeester aan te wijzen. —

2.) Regtstreeksche verkiezingen voor de leden der provinciale staten, t. w. door stemgeregtigden, voor de helft door de stedelijke- en gemeentebesturen, en voor de wederhelft uit die grondbezitters, welke een, in iedere provincie vast te stellene som in grondlasten opbrengen, met eene aftreding als boven. —

3.) Regtstreeksche verkiezingen voor de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, door stemgeregtigden welke stemgeregtigd en volgens den tegenwoordigen stand van zaken tevens bevoegd zijn om kiezer te kunnen worden, en dat aan geldelijke middelen niet alleen, maar ook aan verkregene kunde b. v. door academische titel gewaarborgd, dit kiesregt worde toegekend. Dat ook hier eene aftreding enz. als boven moge plaats hebben, dat het getal leden voor de tweede kamer moge worden vermeerderd en b. v. ééne vertegenwoordiger op de 30,000 zielen moge bedragen, en dat, wat maatstaf er ook ter bepaling van dit kiesregt, zoo voor gemeenten als algemeen bestuur, ten grondslage moge gelegd worden, hetzelve echter niet binnen te enge grenzen worden beperkt. —

4.) Dat de ministers verantwoordelijk mogen worden gesteld, en

5.) Dat Z. M. de Tweede Kamer der Staten-Generaal moge kunnen ontbinden, waardoor volgens de supplianten inzien, de eerste kamer als overbodig kan worden aangemerkt; weshalve zij mede verzoeken, dat dezelve vervolgens moge worden afgeschaft. —

(*Volgen de naamteekeningen.*)

Mengelingen.

HET KEIZERRIJK MAROKKO.

De bevolking van dit Rijk, dat den noordwesthoek van Afrika uitmaakt, wordt zeer verschillend opgegeven. Volgens sommigen bevat het 14, volgens anderen slechts 6 a 5 millioenen inwoners. Intusschen zou het land, door de schoonheid van zijn klimaat, de vruchtbaarheid van zijnen grond en den rijkdom van zijne voortbrengselen, eene veel talrijker bevolking kunnen voeden. Het zucht onder de heerschappij van despotismus en barbaarschheid. De Mooren op het land zien hunne vrouwen minder als levensgezellinnen, dan als slaven aan; zij gebruiken haar tot den moeijelijksten arbeid. Zij zijn voor hen als lastdieren; en het gebeurt niet zelden, dat men vrouwen en meisjes, half naakt, voor de ploeg gespannen ziet onder hetzelfde juk als muilezels.

Het klimaat van het Rijk is gematigd; de keten van het Atlasgebergte, waarvan de kruin altijd met sneeuw bedekt is, beschermt het tegen den brandenden Oostenwind. Het is onderhevig aan plotselinge inundatiën en buitengewone droogte. Men zaait slechts zoo veel als noodig is voor levensonderhoud. Weinige uren van de steden liggen de landen onbebouwd en zonder eigenaars. Bij een Gouvernement, waar de onderdaan niets heeft en van niets zeker is, en een bevel van den Souverein hem van alles, zelfs van het leven kan berooven, begrijpt men, dat landbouw, handel, kunsten en alle middelen tot welzijn en beschaving gelijkelijk verwaarloosd worden.

Met uitzondering van het bereiden van leder, zijn de manufacturen genoegzaam niets; met andere takken van nijverheid houdt men zich slechts op voor persoonlijk gebruik. De meeste handel schijnt plaats te hebben met Tombuctou door middel van eene karavane.

Er zijn eenige havens: Tetuan aan de Middellandsche, Tanger, Rabban, Mogador aan de Atlantische zee. De gansche staatkunde bepaalt zich tot zeerooverij. De Keizer, die zich voor den tweeden Sultan in het Rijk van *Mahomed* aanziet, rekent zich het tiende gedeelte van de prijzen, van de gevangenen, van het vee, van de vruchten des gronds toe. Zijne armee bedroeg in 1836 35000 man en zijne marine bestond in 1 fregat en 14 brikken. Thans brengt men de armee op 50000 en de vloot op 24 bodems.

De stad Marokko, de Hoofdstad, is vervallen van haren vroegeren luister. Toen had zij 80000 inwoners; thans slechts de helft. Zij is met zeer dikke muren omringd; het Keizerlijk paleis is zeer uitgestrekt en eene stad op zich zelve. In de fabrijk van maroquinleder werken 1500 arbeiders. Het paleis van justitie is een groot vierkant, m… eenen muur omringd; hier geeft de Keizer audiën… en houdt tweemalen 's weeks regtdag. Ieder wo… er toegelaten en kan zijne klagten inbrengen. H… heeft geen ander wetboek dan den Koran en zijn… wil.

Van alle steden is Fez de meest bevolkte en … belangrijkste. Zij is het middelpunt van den ha… del in dit gedeelte van Afrika. Hare geplavei… maar naauwe en kromme straten zijn slechts la… en donkere galerijen, waar de doortogt van de l… belemmerd wordt. Men telt binnen hare mu… tweehonderd moskeën. In het begin dezer ee… bezat Fez eene bibliotheek en beroemde schol… De lust tot wetenschappen is er uitgedoofd; m… de industrie is er gebleven. Men maakt er wapene… buskruid, leder en tapijten. De handel bloeit … het meest.

De Mooren, een verwijfd en ontaard ras, sch… nen voor de slavernij geboren en het despotism… waaronder zij gebukt gaan, waardig. Zij zijn h… hartig, lui, weekelijk, en hebben, bij regelmati… trekken en fraaije oogen en tanden, een gel… zonder uitdrukking. De zeden zijn gelijk aan d… barbaarschheid, waarin men hen verzonken ziet.

Zeetijdingen.

VLISSINGEN, den 15. April. Sedert den 13. dezer, zijn al… hier ter Reede gekomen:

Voor Brussel bestemd:

La Jeune Caroline, B. H. Hydelmann, van Bordeaux, met w…

Voor Gend bestemd:

Catharina, J. H. Assing, van Marienseel, met garst.

Voor Antwerpen bestemd:

Die Frau Catharina, T. Dircks, van Norden, met tarw…; *le sans Repos*, E. Glander, van Londen, met stukgoederen; *the City of Glocester*, G. Cumpbell, van New-Orleans, m… katoen en rijst; *Catharina Maria*, A. T. Behrens, van Hook… seel, met Haver; *Anna Catharina*, H. Popken, van Marienseel, met raapzaad; *Johanna Maria*, J. J. Wilters, van Rusteringer… seel; *de vrouw Etta*, R. J. Remmers, van Hookseel, bei… met garst; *frau Keetje*, J. J. Mulder, van Gluckstad, m… boekweit.

Van Antwerpen zijn de Schelde afgekomen en van deze reede naar Zee gezeild:

Franciscus, H. C. Delpierre, naar Liverpool, met vlas; *Abretea*, T. Elwiera, naar Lissabon; *die Hoffnung*, C. J. Wilters, naar Bremen; *Acolus*, B. E. Heek, naar Bremen, alle drie met stukgoederen; *Barbara Catharina*, J. A. Schottey, naar Cork, met schors; *the Thrasia*, M. Browne, naar Havannah, met ballast.

Advertentien.

Ter Drukkerij van P. WEDTS DE SWART.